

KAUNO-ontologia ja SLM-sanasto fiktioaineiston kuvailussa

Melinda Talonmies-Extra 25.3.2021

KAUNO-ontologia

- Helsingin yliopiston koolle kutsuma kokous 1992
 - Kartoitettiin kaunokirjallisuuden indeksoinnin kokonaistilanne.
 - Todettiin, että kaunokirjallisuudelle tarvitaan oma juuri fiktion tarpeisiin suunniteltu asiasanasto, jonka pohjasanasto tulee Ysasta.
- Kaunokki ja Bella -sanastot
 - Ensimmäiset painokset 1990-luvun puolivälissä
 - Verkkoversiot 2007
 - Päivitys loppui 2018
- KAUNO-ontologia
 - Kaunokki/Bella ontologisoitiin Aalto- ja Helsingin yliopiston johtamassa FinnONTO (2003-2012) hankkeessa.
 - Työryhmä päättää sisältöön tehtävistä muutoksista. Sisältöä ylläpitää Helsingin kaupunginkirjasto. [KAUNO](#) julkaistaan Finto-palvelussa.
 - Konversioprojekti (vrt. Ysasta-Ysoon) – alustavia keskusteluja...

KAUNOn rakenne

- KAUNOn termiryhmät:
 - Teema
 - Henkilö, toimija
 - Paikka, miljöö
 - Aika
 - *Genre, laji, tyyli* – ei käytetä 655-kentässä
- KAUNO on YSO-pohjainen erikoisontologia ja linkitetty YSOon, joten YSO-käsitteet ovat myös käytettävissä kuvailussa.
- YSOsta otetaan kerran vuodessa jäädytetty versio, johon erikoisontologiat linkitetään.
 - YSO päivittyy tällä välin, eivätkä päivitykset näy erikoisontologian YSOssa.

Fiktioaineiston kuvailu – kenttä 650

- Mikäli tarvittava käsite sisältyy sekä KAUNOon että YSOon (esim. *kummitukset*), valitaan kuvailuun KAUNOon käsite:

650_7 |akummitukset|2kauno/fin|0<http://www.yso.fi/onto/kauno/p4584>

650_7 |aspöken|2kauno/swe|0<http://www.yso.fi/onto/kauno/p4584>

- Mikäli tarvittava käsite löytyy KAUNOsta vain YSO-käsitteenä (esim. *kokoontumiset*), sitä voidaan käyttää. Sanastotunnukseksi merkitään kuitenkin KAUNOon sanastotunnus:

650_7 |akokoontumiset|2kauno/fin|0<http://www.yso.fi/onto/yso/p7764>

650_7 |asammankomster|2kauno/swe|0<http://www.yso.fi/onto/yso/p7764>

- Mikäli tarvittavaa käsitettä ei löydy KAUNOsta lainkaan, mutta se löytyy YSOon uusimmasta versiosta (esim. *olemattomuus*), sitä voidaan käyttää.

Sanastotunnukseksi KAUNOon sanastotunnus:

650_7 |aolemattomuus|2kauno/fin|0<http://www.yso.fi/onto/yso/p39131>

650_7 |aintet|2kauno/swe|0<http://www.yso.fi/onto/yso/p39131>

Fiktioaineiston kuvailu – kenttä 655

- Kirjastojen kuvailussa 655-kentässä käytetään vain Suomalaisen lajityyppi- ja muotosanaston (SLM) termejä.
- Jos SLM-sanastossa ei ole tarvittavaa termiä -> [termiehdotus](#)
- KAUNOssa olevat SLM-sanaston kanssa päällekkäiset genretermit:
 - Poistetaan?
 - Piilotetaan?
 - Ohjaus SLM-termiin?

Esimerkki

- 100 1 Mantel, Hilary,|ekirjoittaja.
240 14 The mirror & the light,|suomi
245 10 Kuningashuone /|cHilary Mantel ; suomennos: Kaisa Sivenius.
[...]
650 7 vallankäyttö|2kauno/fin|0http://www.yso.fi/onto/kauno/p1610
650 7 juonittelu|2kauno/fin|0http://www.yso.fi/onto/kauno/p2056
650 7 menestyminen|2kauno/fin|0http://www.yso.fi/onto/kauno/p4413
650 7 epäsuosio|2kauno/fin|0http://www.yso.fi/onto/kauno/p841
650 7 kuningattaret|2kauno/fin|0http://www.yso.fi/onto/kauno/p96
650 7 kuninkaat|2kauno/fin|0http://www.yso.fi/onto/kauno/p215
650 7 neuvonantajat|2kauno/fin|0http://www.yso.fi/onto/ysop/p12105
650 7 hovit|2kauno/fin|0http://www.yso.fi/onto/kauno/p4518
- 655 7 historialliset romaanit|2slm/fin|0http://urn.fi/URN:NBN:fi:au:slm:s445
655 7 aikakausiromaanit|2slm/fin|0http://urn.fi/URN:NBN:fi:au:slm:s848
655 7 psykologiset romaanit|2slm/fin|0http://urn.fi/URN:NBN:fi:au:slm:s604
655 7 jatkokertomukset|2slm/fin|0http://urn.fi/URN:NBN:fi:au:slm:s900
655 7 romaanit|2slm/fin|0http://urn.fi/URN:NBN:fi:au:slm:s518
655 7 kaunokirjallisuus|2slm/fin|0http://urn.fi/URN:NBN:fi:au:slm:s975
655 7 käännökset|2slm/fin|0http://urn.fi/URN:NBN:fi:au:slm:s1044
655 7 englanninkielinen kirjallisuus|2local

Fiktioaineiston kuvailuun liittyvät kysymykset

- Fiktioaineistotyöryhmä
 - sis-posti@helsinki.fi
- Termiehdotukset KAUNO-ontologiaan
 - Finton [palautelomake](#)
 - marjut.puominen@hel.fi
- Linkkejä
 - [KAUNO-ontologia](#)
 - [KAUNOon tehtyt muutokset](#)
 - [YSO-pohjaisten ontologioiden käyttö sisällönkuvailussa](#)
 - [Kirjastojen sisällönkuvailuopas](#) Tulossa liite fiktioaineiston kuvailusta!

Kiitos!

marjut.puominen@hel.fi